

vákiát, a *Magyar Nap* tudósít irodalmi estjeikről, *Kacsó Sándor* és *Tamási Áron* nyilatkozik a lapban. A baloldali értelmiségiek és a munkásosztály egymásra találása Erdélyben ösztönző erőt és követendő példát jelentett a más országokban élő magyarok számára, ezért idézik több alkalommal a lapban *Tamási Áron* szavait, a szlovákiai magyar olvasókhöz küldött üzenetét, amit *Varga Rózsa* könyvének címéül választott: „*Azt keressétek, ami összeköt, és nem azt, ami elválaszt.*”

Értékes hagyomány ápolását üdvözölhetjük a *Magyar Nap* tevékenységéről szóló munkában, új adáskokat kapunk a magyar munkásmozgalom történetéhez is. A könyv legjelentősebb érdemének azt tartjuk, hogy sikerült a három országban különböző körülmények között kibontakozó magyar népfrontmozgalmak egymásra gyakorolt hatását bemutatni. Jól érzékelhetjük, hogy az osztravai lap csatornáin milyen eszméltető gondolatok jutottak az egyik országból a másikba. A fáziseltolódással föllépő egységfronttörekvések — akár a szlovákiai baloldal mozgalmára, akár a Vásárhelyi Találkozóra vagy a Márciusi Frontra gondolunk — pozitív eredményei országhatárokon átsugárzó erővel bírtak, kölcsönösen segítették egymást: erősítették a haladás magyar táborát. (*Madách, Pozsony, 1971.*)

KISS GY. CSABA

TÉKA

SOÓS ZOLTÁN: SÓLYATÉRI TÉL

Úgy tűnik, Soós Zoltán elérkezett költői pályája egy szakaszának lezárásához: a *Sólyatéri tél* ugyanis válogatás: az eddig megjelent kötetek versei közül az újra napvilágot látásra érdemes — vagy annak tartott — költeményeket gyűjtötte össze a szerző. A *Napébresztő*, az *Aggódnak érted* s a *Gorombakovácsok* kritika által egyaránt dicsért és elmarasztalt versei mellé a *Sólyatéri tél* ciklus szolgáltatta a nívumot.

Soós a soha-meg-nem-nyugvás, az örök harc költője — már a bevezető versben megjelöli alapállását —, emiatt aztán néha szélmalomharcot is vív, hatalmas erőfeszítéssel. Legelkötelezettebb költőink egyike, aki nem tanult a „költészethez kereskedelmet”, a munkásság, a „Váci út” „huligánja”, a közéleti líra szatírával egyéniesített hangú költője. Versei azonban sokszor — éppen harci hevületük miatt — felszínesek, hiányzik belőlük a mélység, gondolatok helyett ötletekre épülnek; túl könnyen jönnek a világra.

Mivel az egyes köteteket már méltatta a kritika, azt érdemes megnézni, hogy mi *nem* került ebbe a gyűjteménybe. Meg kell vallani, hogy jót tett a válogatás, a kevésbé kidolgozott, vagy a már megírásukkor idejétmúlt, a felszíni jelenségekben megbotló versek (pl.: *Ballada a Mi Nagy Szívünkről*) kimaradtak. Különösen jó, hogy így történt az *Aggódnak érted* alkalmi songjaival, meg a törpe tőke verebreire ágyúval lövöldöző darabokkal (*Pardon, Törpe-Tőke, A jérce balladája*).

Ennek az idill nélküli kötetnek a címadó ciklusára is jelentős mértékben jellemzőek azok a fogyatékoságok, amelyek az első három kötetét gyengítették. Módszere és céltáblája alig módosult, ez utóbbi mindössze az idők változását követte. Tovább folytatja a polgári „harács” ellen indított hadjáratát, s a kispolgári lét ostorozását: „Lúdtalpamon papuccsal / vakarózom hitvesem oldalán; / osztunk-szorunk: — s majd, egyszer, az IBUSZ-szal / a sírodhoz is elmegyek, talán... / írja a Che Guevara emlékére szánt *A doktor halála* című versében.

Nosztalgiaíval szemléli a jelent: „A forradalom egyszeregyét, / immáron

logarléccel mérik, / s a jövőt: (sajna?)
nem rohamban / vívjuk, hajrát hajítva
égig; (*Kazi bátyám*).

A *Sólyatéri tél*-ciklus több verse
nem haladja meg az alkalmi költemé-
nyek színvonalát, érdemük inkább —
sokak szemében kétes érdem — az
idáig „költőietlennek” minősített nyelvi
elemek versbe építése. („Nem azt be-
csülöm, aki minden sódert okosko-
dóan bevág- és darál; / ... — Csak
azt becsülöm, aki nem sumákol.”) stb.

Van azonban biztató jel is az utolsó
versekben: elmélyülést mutat a *Már-
történelem* ... című verse.

A *Sólyatéri tél* éppen a kihagyott
versek miatt lett egyenletesebb, jobb
Soós korábbi köteténél, bár, talán,
nem ártott volna a válogatásnál még
nagyobb lyukú rostát használni. (*Mag-
vető*, 1972.)

TÉNAGY SÁNDOR: SÓHAJOM, VÉREM

„kevesebb is lehetne / több is / de
csak ennyi /”, vonatkoztathatók Ténagy
szavai saját kötetére, a *Sóhajom, vé-
remre* is. A *Jámor lázadás* szerzője
a *Vaskenyérben* már a szelid szemlé-
lődés hangjára váltott át, s újabb kö-
tetében — úgy látszik, egyenes vonalú
öntörvényű fejlődése miatt — még na-
gyobb teret kap a „sajátos csendélet”;
a körütekintés, az eljövendő feladatok
előtti erőt gyűjtő megpihenés versei
kaptak helyet e kötetben. Hogy a meg-
pihenés — és remélhetőleg nem a ki-
fulladás — szülte a verseket, ez az
oka a kötetre jellemző egyhangúság-
nak, amit már korábbi műveiről is
szóvá tett a kritika. Ezt most még csak
fokozza a nyugodt, szenvedélytelen
hang, egyes versek szürkesége, a tem-
atikai beszűkülés, a mozdulatlanlanság.

Vagy mindez annak a problémának
a kísérő jelensége, amely előző köte-
teiben nem volt ilyen aggasztó, s a
Sóhajom, véremben már-már Tóth Ár-
pád-i vagy József Attila-i mértékkel

mérhető?: „magam vagyok, / magam, /
hipnotikus dermedtségbe fagyott / a
tárgyi világ, / nyakkendő lóg a rézki-
lincsen, / a könyvespolc megdőlt fog-
sora / átharap újabb éjszakát, / —
vallja az itt szereplő versek között
talán a legjobbjában, a Radnótinak
ajánlott *Elmúlt semmiségek ünnepé-
ben*, s a *Kapcsolódások* című verse
példázza, hogy még a kapcsolatoknak
tűnő viszonyai is mennyire nem kap-
csolatok.

Ténagy a „tárgyi világ” költője. Ars
poeticájának anyagelvűsége még mai
költészetünkben is ritka. Az *Őszi vil-
lanások* négy miniatűr remeke árul-
kodik erről: „Szőke szőlőlevéllel arany /
napfogyatkozás száll szememre — / A
nyugalomnak kék árnya van, / mintha
fáradna, esteledne. / — de rögtön el
is utasítja magától a költészetnek ef-
fajta régióit; „Elég az áttetsző pilla-
nat, / valami fogható kellene! / Az
udvaron vaskos-vas-szavak: / vetőgép,
tárca, traktoreke.” Költészetének
végső kapaszkodói: „csak a föld, a víz,
a vas, a kő, — / Íme, a boldog bizo-
nyosság: / megfogható és szerethető. /
A *Bejárhatatlan messzeséged* című
versében szerelmesét is így szólítja
meg: „Ki vagy te, mondd, kicsoda
anyag”, majd a folytatás: „Öröksorsú
vagy, szép, kemény, erős. / Mint min-
den anyag”. A tárgyi világ elemeihez,
a csak a kézzelfogathóhoz való ragasz-
kodás bizonyos mértékig *korlátja* is
Ténagy Sándor művészetének; igazolja
ezt a kötet szerelmi ciklusa, de az
előbb idézett *Őszi villanásokhoz* ha-
sonló hangvetélű versek is.

Szerelmi költészetén különösen érez-
hető József Attila hatása — például a
Gyönyörű idő című versén —, de ez
az a terület, ahol tovább él a koráb-
ban kialakított egyéni képrendszer, a
Nap-nyár-fény együtttest magába fog-
laló szerelemszimbólika.

A *Sóhajom, vérem* tehát egy út vég-
állomása, megpihenés, ezt és így már
folytatni nem lehet, a szerző maga is
érzi a helyzet tarthatatlanságát, és új-
rainduláshoz gyűjti az erőt. Útkeresése
végződjön rátalálással. (*Magvető*, 1972.)

JANKOVICS JÓZSEF